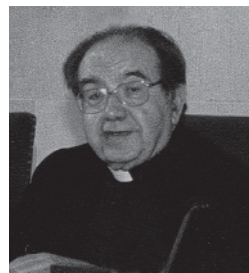

Un premi Ciutat de Barcelona a sant Lluç

És cosa grata en els temps que corren comprovar que no sempre hi ha discriminació quan es tracta de valorar, des d'àmbits de l'administració pública, llibres que tracten adequadament temes religiosos. S'ha atribuït un dels premis Ciutat de Barcelona a una edició bilingüe –en grec i en català– de l'evangeli de Lluç i dels Actes dels Apòstols, que són, com s'ha dit sempre, del mateix autor i semblen formar com un tot. El treball és fruit de la col·laboració entre el Dr. Josep Rius-Camps, professor emèrit de la Facultat de Teologia de Catalunya –especialista en Patrística i autoritat mundial en Ignasi d'Antioquia– i la Dra. Jenny Read-Heimerdinger, investigadora associada a la Universitat de Bangor, a Gal·les, que havien arribat, investigant separats, a unes conclusions semblants i que després d'això han continuat en col·laboració els seus treballs. En el cas present ha pesat en l'atribució del Premi el mèrit literari de l'obra, i s'ha donat directament al treball com a traducció, però s'ha tingut molt en compte la seva faceta d'investigació erudita en el camp dels estudis bíblics, de què parlaran en el moment oportú els especialistes, sobretot a partir del text en anglès, amb comentaris més extensos. Aquesta edició passarà sens dubte a la història dels estudis historicocrítics sobre la Bíblia. Es presenta bellament el text grec i la traducció catalana, en paral·lel, en pàgines diferents, en una pulcra impressió. Es fa precedir d'un important estudi introductori i amb abundants notes sobre els punts de més interès.

L'aportació del llibre és la conseqüència de l'estudi exhaustiu que han fet els autors, i que s'edita en anglès en diversos volums, però en el publicat ara hi ha l'essencial. El treball, que ha portat els autors a escorcollar tot el material documental sobre els dos llibres de Lluç, ha partit de l'interès que ha suscitat en ells un còdex que fins ara no s'havia apreciat en tot el que ells diuen que val: l'anomenat Còdex de Beza (o Cantabrigiense) –les seves sigles són (D 05/d 5)–, al qual es donava una datació més tardana però que ara aquests autors situen en l'època (segles IV-V) d'altres grans còdexs de reconeguda gran au-

Ferran Blasi Birbe,
Doctor en Teologia.
Periodista

Lluc, Demostració a Teòfil

Evangelí i Fets dels Apòstols segons el Còdex Beza
Edició i traducció de Josep Rius-Camps i Jenny Read-Heimerdinger
Fragmenta Editorial
Barcelona 2009
733 pàg.

Esperem que no sols convenci els possibles crítics de la importància del Còdex i de les seves peculiaritats, sinó també pel que fa a la seva redacció primerenca.

toritat, com eren el Vaticà, el Sinaític i l'Alexandrí. Esperem que no sols convenci els possibles crítics de la importància del Còdex i de les seves peculiaritats, sinó també pel que fa a la seva redacció primerenca. El treball de revisió de la datació ha tingut molt en compte, a més dels criteris externs, entre els quals cal esmentar la presentació o la paleografia, els interns, per mirar d'endevinar el perquè de supressions o d'afegits que es produeixen en certs moments i que van donant lloc a treballs de recensió per establir amb sempre més probabilitat el text primigeni. No cal recalcar que, malgrat notables diferències, en aquest còdex no hi falta res d'essencial, però sí que s'hi poden trobar alguns mots o formes de dir pròpies d'ell si es compara amb els altres còdexs dels mateixos llibres, amb la mateixa estructura i ordre de redacció, i al contrari hi ha molts detalls que caldrà tenir en compte d'ara endavant si s'assoleix el convenient consens entre els experts, i no hi ha dubte que les seves aportacions poden passar a enriquir en algun grau l'aparat crític de les edicions estàndard del text grec.

En una primera aproximació al llibre hi ha dos punts dignes de reclamar l'atenció a un públic de no especialistes. Són els relatius a la persona de l'autor, Lluc, i del destinatari, Teòfil. Començant per aquest últim, sosté la hipòtesi que no es tracta, com es pensava, d'un cristià il·lustrat, a qui es donava el nom simbòlic de Teòfil (l'òptim [kràtistos] Teòfil [amic de Déu]), com es troba en la traducció llatina, i a qui els nostres autors donen el tractament d'excel·lentíssim, el mateix que el Còdex de Beza dona a altres personatges públics importants, sinó que seria un jueu culte, fill d'Anàs i cunyat de Caifàs, summe sacerdot en exercici entre els anys 37-41 dC. És suggestiva en aquest sentit l'exegesi que fa del pròleg de Lc 1, 1-4.

I sobre la persona que va escriure tots dos llibres, dedueix, per diversos indicis, que l'autor del text del Còdex de Beza no sols era un jueu culte, sinó fins i tot un rabí amb qui Teòfil havia coincidit moltes vegades al Temple.

Haig de dir que abans de fer, com escau, l'examen crític a fons de l'obra, m'he acontentat amb alguns tasts, i cal reconèixer que he fruit amb la lectura d'alguns passatges: les dues pàgines paral·leles, la primera, el text de l'anunciació a Maria; a Mariam, diu en aquest lloc el Còdex, amb la notícia de l'encarnació (1, 26-37), i crec haver trobat el gust de sempre en el text grec, amb la salutació de l'àngel "Chaire, kecharitoméne" (v. 28). I també he llegit amb fruïció la narració sobre el fill pròdig (15,

11-32) i el passatge del Darrer Sopar (22, 14 i seg.). I he donat un vot de confiança a Lluc, a Beza, a Rius i a Jenny R-H.

De tota manera, ja continuaré fent, amb els temps que calgui, la lectura exhaustiva que mereix l'estudi i espero que em doni també plena satisfacció. Fins aquest moment utilitzo el benefici de la presumpció, i arribo a la conclusió que tot serà tan atractiu com el que he llegit. I encara que ara per ara no entrem a fons en els apassionants temes de la transmissió del text de l'Esclatrat, i concretament del Nou Testament, que porten a apreciar la gran riquesa documental existent i el respecte amb què s'ha tractat la transmissió del text. Però ja es veu que, amb les seves peculiaritats, també aquest text de Beza avala en línies generals la importància del treball dels copistes i dels qui van fer les grans recensions o han mirat d'acostar-se al màxim als textos originals.

És un treball que ha de merèixer atenció al nostre país on —a part d'algunes grans obres de valor històric— s'han preparat o editat, entre d'altres, les dues magnes edicions, en diversos volums, de la Bíblia de Montserrat i de la Fundació Bíblica Catalana —i també en edicions més manuals—, o el Nou Testament que va preparar J.M. Bover i va actualitzar J. O'Callaghan, i la més recent: l'edició, que es considera estàndard, de Nestle-Aland, amb el text grec i el llatí de la Vulgata, al qual s'ha afegit la traducció interconfessional. I Barcelona, i després Montserrat, són els llocs on Ramon Roca-Puig, des de la papirologia, va contribuir també a enriquir aquest tresor documental, entre altres maneres aportant pàgines de la còpia més antiga que es coneix de l'evangeli grec i que encara es conservaven: els "papyri barcinonenses" en la seva sigla internacional, del mateix còdex del qual es conservaven alguns fragments a Manchester, publicats al seu dia per C. H. Roberts.

Jenny Read-Heimerdinger i
Josep Rius-Camps

És un treball que ha de merèixer atenció al nostre país on s'han preparat o editat, entre d'altres, les dues magnes edicions, en diversos volums, de la Bíblia de Montserrat i de la Fundació Bíblica Catalana.